

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อประเมินความเต็มใจยอมรับความเสียหายจากการทำนาเกลือในอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 2.1) ศึกษาผลกระทบจากการทำนาเกลือสินเธาว์ที่มีต่อประชาชนในอำเภอบ้านม่วงจังหวัดสกลนคร 2.2) ประเมินความเต็มใจยอมรับความเสียหายจากการทำนาเกลือสินเธาว์ในอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนครและ 2.3) ศึกษาปัจจัยกำหนดความเต็มใจยอมรับการชดเชยความเสียหายที่เกิดจากการทำนาเกลือสินเธาว์ในอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนครจากผลการศึกษสามารถสรุปผล อภิปรายผล ตลอดจนข้อเสนอแนะตามรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาหน่วยตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรบริเวณพื้นที่ทำนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร พบว่าเป็นเพศชาย จำนวน 156 คน เพศหญิง 244 คน ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 40 – 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 76.25 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 66.25 จบระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส. ร้อยละ 46.25 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 56.00 มีรายได้ต่อปี 20,001 – 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.25 รายได้ครัวเรือนต่อปี 50,001 – 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.75 ส่วนใหญ่มีเงินออม คิดเป็นร้อยละ 62.00 และไม่มีตำแหน่งในองค์กรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 89.50 แต่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 34.75 นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่เกิน 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.75 รองลงมาอาศัยอยู่ในพื้นที่ประมาณ 31 – 40 ปี และ 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.25 และ 22.25 ตามลำดับ ส่วนระยะห่างจากบ้านถึงสถานที่ทำนาเกลือสินเธาว์ส่วนใหญ่มีระยะห่าง 21 – 25 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 27.50 รองลงมา มีระยะห่าง 6-10 กิโลเมตร และ 16-20 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 26.00 และ 17.00 ตามลำดับ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผลกระทบจากการทำนาเกลือสินเธาว์ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร

พบว่า 1) มีการขยายขอบเขตของพื้นที่ทำนาเกลือในวงกว้าง 2) เกิดหลุมยุบมากกว่า 10 หลุมในเขตพื้นที่ผลิตเกลือใกล้เคียงบริเวณที่อยู่อาศัยบ้านโนนแสงและ 3) การปนเปื้อนของน้ำเค็มลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติมากที่สุด ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดเนื่องมาจาก 1) การไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตประกอบกิจการ 2) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ชัดเจนในการกำกับดูแล และ 3) เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีไม่เพียงพอ

1.2 ผลการประเมินความเต็มใจยอมรับความเสียหายที่เกิดจากการทำนาเกลือสินเธาว์ใน

ภาพรวมมีมูลค่าเฉลี่ย 46,033.57 บาทต่อครัวเรือนคิดเป็นมูลค่าความเสียหายโดยรวม 18,413,430 บาทเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามกรอบแนวคิดการวิจัยพบว่า มูลค่าความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตรเฉลี่ยเท่ากับ 45,527.92 บาทต่อครัวเรือนคิดเป็นมูลค่าความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตรโดยรวม 3,278,010 บาท ส่วนผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายพบว่ามูลค่าความเสียหายเฉลี่ยเท่ากับ 48,664.57 บาทต่อครัวเรือนคิดเป็นมูลค่าความเสียหายต่อสุขภาพร่างกายโดยรวม 11,484,838 บาท และสุดท้ายคือมูลค่าความเสียหายต่อระบบนิเวศเฉลี่ยเท่ากับ 25,173.91 บาทต่อครัวเรือนคิดเป็นมูลค่าความเสียหายต่อระบบนิเวศโดยรวม 1,158,000 บาท จากนั้นนำมูลค่าความเสียหายในภาพรวมเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (46,033.57 บาทต่อครัวเรือน) มาประมาณมูลค่าความเสียหายของประชากรทั้งหมดที่ได้รับผลกระทบจากการทำนาเกลือในตำบลหนองกิ้ง และตำบลดงเหนือ อำเภอบ้านม่วง ซึ่งคิดเป็นมูลค่าความเสียหายโดยรวม 121,850,859.79 บาท

1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าความเต็มใจยอมรับความเสียหายจากการทำนาเกลือสินเธาว์ คือ

จำนวนปีที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ (NYears) ระยะห่างระหว่างสถานที่ทำนาเกลือกับที่ตั้งครัวเรือน (Distance) และระดับความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Aware) โดยจำนวนปีที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ (NYears) มีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือระยะห่างระหว่างสถานที่ทำนาเกลือกับที่ตั้งครัวเรือน (Distance) และระดับความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Aware) ตามลำดับ ส่วนตัวแปรอายุ (Age) และรายได้ต่อปีของครัวเรือน (HIncome) ไม่มีผลต่อมูลค่าความเต็มใจยอมรับความเสียหายจากการทำนาเกลือ สามารถเขียนสมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$WTA = 80117.96 + 2514.04NYears - 2355.63Distance + 14180.34Aware$$

นอกจากนี้ ชุดของตัวอิสระสามารถทำนายมูลค่าความเต็มใจยอมรับความเสียหายจากการทำนาเกลือ (WTA) ได้ร้อยละ 54.80

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าความเสียหายจากการทำนาเกลือสินเธาว์ในอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนครผู้วิจัยจะอภิปรายในประเด็นที่สำคัญ 3 ประเด็นคือ ผลกระทบที่เกิดจากการทำนาเกลือสินเธาว์ การประเมินมูลค่าความเสียหายจากการทำนาเกลือสินเธาว์ และปัจจัยกำหนดมูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยจากการทำนาเกลือสินเธาว์ซึ่งมีรายละเอียดในการนำเสนอ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 จากการศึกษาผลกระทบจากการทำนาเกลือสินเธาว์ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร พบว่า 1) มีการขยายขอบเขตของพื้นที่ทำนาเกลือสินเธาว์ในวงกว้าง 2) เกิดหลุมยุบมากกว่า 10 หลุมในเขตพื้นที่ผลิตเกลือสินเธาว์ใกล้บริเวณที่อยู่อาศัยบ้านโนนแสง และ 3) การปนเปื้อนของน้ำเค็มลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติมากที่สุด สอดคล้องกับบทความของเพ็ญดา สาดศรี (2546) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาที่ยืดเยื้อในภาคอีสานจากการทำนาเกลือสินเธาว์ที่พบว่ามีปรากฏการณ์ของหลุมยุบขนาดเล็กในพื้นที่ทำนาเกลือสินเธาว์ และบริเวณใกล้เคียงที่บ้านวัง อำเภอนิโนไทย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสาเหตุของการเกิดหลุมก็คือการที่ผู้ประกอบการเร่งอัตราการละลายของชั้นเกลือ โดยการสูบน้ำเกลือขึ้นมาผลิตเกลือสินเธาว์ ทำให้มีโอกาสที่จะเกิดแผ่นดินถล่มหรือหลุมยุบเป็นบริเวณกว้างซึ่งการเกิดหลุมยุบส่งผลให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ข้างเคียงเกิดความหวาดกลัวในความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับบทความของ สมพงษ์ บุญเฟื่อง (2548) ที่ทำการติดตามปัญหา และการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ ซึ่งพบว่าการลักลอบปล่อยน้ำเสียจากนาเกลือลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ การเกิดหลุมยุบในพื้นที่นาเกลือ และบริเวณใกล้เคียงบ้านเรือนราษฎร และการขยายพื้นที่ทำนาเกลือสินเธาว์จะทำให้ดินเค็มขยายวงกว้างมากขึ้นโดยส่วนใหญ่พื้นที่ทำนาเกลือสินเธาว์มักจะอยู่ติดกับพื้นที่เกษตรกรรมทำให้ดินในพื้นที่ทำการเกษตรมีความเค็มกว่าปกติ และไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ ทำให้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เทพฤทธิ์ ตูลาพิทักษ์และสมศักดิ์ สุขจันทร์ (2546) ที่ทำการศึกษาพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดดินเค็มที่มีสาเหตุจากการทำนาเกลือ ผลการวิจัยพบว่า การทำเกลือตากมีผลต่อการเกิดพื้นที่ดินเค็มมากกว่าเกลือต้ม ทั้งนี้เพราะน้ำเกลือที่เด้ดออกจากขบวนการผลิตจะซึมออกไปสู่พื้นที่ข้างเคียง หรือไหลลงสู่ลำห้วยธรรมชาติ โดยในระยะแรกพื้นที่ข้างเคียงจะเกิดดินเค็มก่อน และพื้นที่ทำน้ำลงไปพื้นที่ลุ่มจะเกิดดินเค็มในระยะต่อไป

ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดเนื่องมาจาก 1) การไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตประกอบกิจการ 2) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ชัดเจนในการกำกับดูแล และ 3) เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีไม่เพียงพอสอดคล้องกับบทความของเพียงตา ศาตวรรษ (2546) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาที่ยืดเยื้อในภาคอีสานจากการทำนาเกลือสินเธาว์โดยเพียงตา ศาตวรรษได้อธิบายว่าปัจจุบันการผลิตเกลือสินเธาว์ในภาคอีสาน โดยการสูบน้ำเค็ม หรือ ตาก รัฐบาลยังไม่ได้กำหนด หรือวางมาตรการที่ชัดเจนในการควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ หลุมยุบที่เกิดจากการสูบน้ำเกลือของผู้ประกอบการ และวางมาตรการว่าควรรับผิดชอบอย่างไร ซึ่งการที่ไม่สามารถควบคุมให้ผู้ประกอบการทำตามข้อกำหนดในการสูบน้ำเกลือ จะส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เกิดการแพร่กระจายของดินเค็ม และน้ำเค็ม เพิ่มมากขึ้นนอกจากนี้ยังสอดคล้องบทความของสมพงษ์ บุญเฟื่อง (2548) ที่ทำการติดตามปัญหา และการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ พบว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหามาจากผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข โดยสูบน้ำเกลือในปริมาณมากเกินไปในฤดูกาลทำนาเกลือ นอกจากนี้ยังพบว่ามีการทำนาเกลือในพื้นที่อนุญาตในบริเวณบ้านท่าสะอาด ตำบลท่าสะอาด อำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย ซึ่งผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น (2547) คาดว่าสภาพปัญหาหลุมยุบจะทวีความรุนแรงมากขึ้น หากยังคงมีการสูบน้ำเกลือในปริมาณมาก โดยปราศจากการควบคุมดูแลจากหน่วยงานภาครัฐที่จริงจัง ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ใกล้ชิดกับปัญหาที่เกิดจากการทำนาเกลือสินเธาว์มากที่สุด ที่ผ่านมาการแก้ไขปัญหาหมักมีความล่าช้า และไม่ชัดเจน ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากความไม่ชัดเจนของอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการผลิตเกลือสินเธาว์

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ทราบถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรกำกับดูแลให้ผู้ประกอบการกิจการการผลิตเกลือสินเธาว์ปฏิบัติตามเงื่อนไขอย่างเคร่งครัด
2. ควรมีการทบทวนพื้นที่ที่อนุญาตให้มีการผลิตเกลือสินเธาว์ โดยมีการกำหนดพื้นที่อนุญาตให้ชัดเจนแทนการกำหนดตามขอบเขตการปกครองทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้น
3. พื้นที่ผลิตเกลือที่อยู่ในสภาวะวิกฤตและเสี่ยงภัย เช่น พื้นที่ผลิตเกลือบ้านโนนแสง ซึ่งปัจจุบันพบว่าเกิดหลุมยุบมากกว่า 10 หลุม เนื่องจากมีการสูบน้ำเกลือขึ้นมามากกว่าการเติมน้ำใต้ดินจากน้ำฝนตามระบบธรรมชาติ ควรห้ามประกอบกิจการเนื่องจากมีการคาดการณ์ว่าหลุมยุบบริเวณที่อยู่ใกล้กับบ้านเรือนราษฎรจะขยายขนาดใหญ่ขึ้น

4. พื้นที่วิกฤติที่มีการปนเปื้อนของน้ำเค็มลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติมากที่สุด ควรมีการตรวจสอบให้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขใบอนุญาตอย่างเคร่งครัด

5. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความพร้อมในการติดตามตรวจสอบปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นที่เกิดจากการประกอบการผลิตเกลือสินเธาว์และเข้าจับทบทางการกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนกลาง

6. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ติดตาม และร่วมวางแผนในการแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น

ประเด็นที่ 2 ผลการประเมินความเต็มใจยอมรับความเสียหายที่เกิดจากการทำนาเกลือสินเธาว์ในภาพรวมมีมูลค่าเฉลี่ย 46,033.57 บาทต่อครัวเรือน รวมเป็นความเสียหาย 18,413,430 บาทจากนั้นนำมาคำนวณหามูลค่าความเสียหายทั้งหมดจากกลุ่มประชากร ซึ่งมีมูลค่าเท่ากับ 121,850,859.79 บาทโดยผู้วิจัยใช้วิธีการประเมินมูลค่าความเสียหายด้วยวิธีการสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (Contingent Valuation Method: CVM) ซึ่งเป็นวิธีการประเมินมูลค่าโดยการสอบถามจากประชาชนโดยตรงถึงความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการถามประชาชนด้วยคำถามที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามต้องระบุระดับประโยชน์หรือโทษในรูปของมูลค่าที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่กำลังเกิดขึ้นโดยถามบุคคลว่าจะยอมรับเงินชดเชยเท่าไร (Willingness To Accept: WTA) เพื่อทดแทนผลกระทบที่ได้รับจากกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจมาศ ใจกาศ (2555) ที่ศึกษาการประเมินมูลค่าทรัพยากรน้ำของเกษตรกรที่อาศัยในบริเวณสนามกอล์ฟ จังหวัดลำพูนโดยหนึ่งในวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ เพื่อประเมินมูลค่าทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตรของเกษตรกรใกล้เคียงสนามกอล์ฟโดยใช้วิธีการประเมินมูลค่าความเต็มใจจะยอมรับการชดเชย (WTA) ด้วยวิธีสมมติเหตุการณ์ (CVM) และสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิตินันท์ สายเงิน (2544) ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงการประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับของชุมชนต่อพื้นที่ฝังกลบขยะตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยหนึ่งในวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อหามูลค่าความเต็มใจยอมรับของชุมชนเพื่อชดเชยต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ลดลง โดยใช้วิธีการหามูลค่าเต็มใจยอมรับด้วยวิธี CVM ด้วยวิธีการประเมินมูลค่าความเต็มใจจะยอมรับการชดเชย (WTA) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญหทัย อินแก้ว (2554) ที่ศึกษาแบบจำลองของความเต็มใจยอมรับของประชาชนในพื้นที่การก่อสร้างโรงไฟฟ้า โดยประเมินมูลค่าความเสียหายโดยใช้วิธีการประเมินมูลค่าความเต็มใจจะยอมรับการชดเชย (WTA) ด้วยวิธีสมมติเหตุการณ์ (CVM)

จากความสะดวกที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยต้องการอภิปรายความสะดวกด้านวิธีการประเมินมูลค่าความเสียหายทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งงานวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาอ้างอิงข้างต้นล้วนมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการประเมินมูลค่าความเสียหายทางสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีสมมติเหตุการณ์ (CVM) ด้วยวิธีการประเมินมูลค่าความเต็มใจจะยอมรับการชดเชย (WTA) ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการที่ผู้วิจัยนำมาใช้ประเมินมูลค่าความเสียหายทางสิ่งแวดล้อม และยังช่วยสนับสนุนความน่าเชื่อถือของวิธีการที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัย

ประเด็นที่ 3 จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าความเต็มใจยอมรับความเสียหายจากการทำนาเกลือ พบว่าจำนวนปีที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ (NYears) ระยะห่างระหว่างสถานที่ทำนาเกลือกับที่ตั้งครัวเรือน (Distance) และระดับความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Aware) มีผลต่อมูลค่าความเต็มใจยอมรับความเสียหาย เมื่อพิจารณาปัจจัยทางด้านระยะห่างระหว่างสถานที่ทำนาเกลือกับที่ตั้งครัวเรือน (Distance) พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญหทัย อินแก้ว (2554) ที่ศึกษาแบบจำลองของความเต็มใจยอมรับของประชาชนในพื้นที่การก่อสร้างโรงไฟฟ้าโดยหนึ่งในวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อสร้างแบบจำลองการหามูลค่าความเต็มใจยอมรับของประชาชนในพื้นที่เมื่อมีการสร้างโรงไฟฟ้าในแต่ละชนิดเชื้อเพลิง ผลการวิจัยพบว่า ระยะห่างจากโรงไฟฟ้าเป็นปัจจัยกำหนดมูลค่าความเต็มใจยอมรับ และงานวิจัยจิตินันท์ สายเงิน (2544) ที่ศึกษาการประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับของชุมชนต่อพื้นที่ฝังกลบขยะตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าระยะห่างระหว่างหลุมฝังกลบขยะกับที่ตั้งครัวเรือนมีผลต่อมูลค่าความเต็มใจยอมรับ จากผลการวิจัยจะเห็นว่าระยะห่างจากพื้นที่ หรือบริเวณที่ก่อให้เกิดมลภาวะมีผลต่อมูลค่าการเต็มใจยอมรับค่าชดเชย โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงแหล่งมลภาวะย่อมต้องการค่าชดเชยที่สูงกว่าที่อยู่ห่างออกไป ทั้งนี้เพราะประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงแหล่งมลภาวะได้รับผลกระทบมากกว่า เช่น ในกรณีการทำนาเกลือสินเธาว์ การเกิดหลุมยุบใกล้บริเวณบ้าน ทำให้เกิดความกังวล ไม่สบายใจ ส่งผลต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของบุคคล กรณีพื้นที่ฝังกลบขยะ ซึ่งการฝังกลบขยะจะเป็นมลพิษทางกลิ่น ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงย่อมได้รับผลกระทบมากกว่าโดยเฉพาะผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย และกรณีการหามูลค่าความเต็มใจยอมรับของประชาชนในพื้นที่เมื่อมีการสร้างโรงไฟฟ้าในแต่ละชนิดเชื้อเพลิง ซึ่งเป็นตัวก่อมลพิษทางเสียง และมลพิษทางกลิ่นจากเศษวัสดุในการผลิตกระแสไฟฟ้า มลพิษเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อปัญหาสุขภาพของประชาชนในบริเวณใกล้เคียง ดังนั้นจะสังเกตเห็นว่ามลภาวะเหล่านี้ส่งผลต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของประชาชน จึงมีความสมเหตุสมผลที่ระยะห่างจากบริเวณที่ก่อให้เกิดมลภาวะจะส่งผลต่อมูลค่าการเต็มใจยอมรับค่าชดเชยของประชาชนที่อาศัยในบริเวณนั้นๆเมื่อพิจารณาปัจจัยทางด้านความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม (Aware) พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวิรัตน์ มุ่งจันทร์ (2552) ที่ศึกษาปัจจัยที่กำหนดและขนาดของความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อบำบัดน้ำเสียในคลองแสนแสบผลการวิจัยพบว่าความตระหนักรู้เกี่ยวกับคุณภาพในคลองแสนแสบรายได้ต่อเนื่องหลังหักภาษีมีผลต่อความเต็มใจจะจ่ายค่าธรรมเนียมในการบำบัดน้ำเสียในคลองแสนแสบในส่วนปัจจัยทางด้านระยะห่างระหว่างสถานที่ทำนาเกลือกับที่ตั้งครัวเรือน (Distance) พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของนันนิชา บังองค์ (2555) ที่ทำการการประเมินมูลค่าทัศนียภาพผลกระทบจากการก่อสร้างอาคารสูง กรณีศึกษา : ซอยวัดอุโมงค์ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าการยอมรับค่าชดเชยโดยผู้วิจัยมองว่าจำนวนระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่กับความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันดังนั้นผลการวิจัยจึงพบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นเวลานานจะตระหนักถึงผลกระทบของการทำนาเกลือที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่และส่งผลให้มีความต่อการค่าชดเชยจำนวนมากตามระดับความผูกพันต่อถิ่นที่อยู่อาศัย

นอกจากนี้การศึกษายังพบว่า ปัจจัยทางด้านอายุ และรายได้ต่อปีของครัวเรือนไม่มีผลต่อมูลค่าความเต็มใจยอมรับความเสียหายจากการทำนาเกลือซึ่งผลการวิจัยขัดแย้งกับงานวิจัยของจิตินันท์ สายเงิน (2544) ที่ศึกษาการประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับของชุมชนต่อพื้นที่ฝั่งกลบขยะตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า รายได้ต่อปีของครัวเรือนและอายุมีอิทธิพลต่อความเต็มใจยอมรับการชดเชยของชุมชน และงานวิจัยของเบญจมาศ ใจกาศ (2555) ที่ศึกษาการประเมินมูลค่าทรัพยากรน้ำของเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในบริเวณสนามกอล์ฟจังหวัดลำพูน พบว่าระดับการศึกษามีผลต่อระดับมูลค่าความเต็มใจจะยอมรับการชดเชย จากความขัดแย้งของผลการวิจัยดังกล่าวอาจเกิดจากความแตกต่างทางด้านบริบทของผลกระทบที่ได้รับจึงทำให้ผลการศึกษามีความแตกต่างกัน กล่าวคือผู้วิจัยทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการเต็มใจยอมรับค่าชดเชยที่เกิดจากการทำนาเกลือสินเธาว์ แต่ด้วยความจำเป็นที่ทีมงานวิจัยศึกษาประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจน้อยจึงทำการศึกษาปัญหาที่ใกล้เคียงกัน เช่น ปัญหาที่เกิดจากการฝั่งกลบขยะ ปัญหาทรัพยากรน้ำ เป็นต้น จึงทำให้ได้ข้อค้นพบที่แตกต่างกันบ้างในบางประเด็น และสาเหตุที่ตัวแปรเหล่านี้ไม่มีผลต่อมูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยจากการทำนาเกลือสินเธาว์อาจเป็นเพราะประชาชนให้ความสำคัญในเรื่องของความปลอดภัยเกี่ยวกับพื้นที่อาศัยปัญหาทางสุขภาพ มลภาวะต่างๆที่ได้รับ ซึ่งผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงย่อมได้รับผลกระทบในระดับสูง ตรงกันข้ามกับปัจจัยทางด้านอายุ และรายได้ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย หรือไม่ได้รับผลกระทบที่ชัดเจน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรกำกับดูแลให้ผู้ประกอบกิจการผลิตเกลือสินเธาว์ปฏิบัติตามเงื่อนไขอย่างเคร่งครัดควรมีการทบทวนพื้นที่ที่อนุญาตให้มีการผลิตเกลือสินเธาว์ โดยมีการกำหนดพื้นที่อนุญาตให้ชัดเจนแทนการกำหนดตามขอบเขตการปกครอง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้น

3.1.2 พื้นที่ผลิตเกลือสินเธาว์ที่อยู่ในสภาวะวิกฤตและเสี่ยงภัย เช่น พื้นที่ผลิตเกลือบ้านโนนแสง ซึ่งปัจจุบันพบว่าเกิดหลุมยุบมากกว่า 10 หลุม เนื่องจากมีการสูบน้ำเกลือขึ้นมามากกว่าเติมน้ำใต้ดินจากน้ำฝนตามระบบธรรมชาติ ควรห้ามประกอบกิจการเนื่องจากมีความคาดการณ์ว่า หลุมยุบบริเวณที่อยู่ใกล้กับบ้านเรือนราษฎรจะขยายขนาดใหญ่ขึ้น และพื้นที่วิกฤตที่มีการปนเปื้อนของน้ำเกลือ (น้ำเค็ม) ลงสู่แหล่งธรรมชาติ ควรมีการตรวจสอบให้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขใบอนุญาตอย่างเคร่งครัด

3.1.3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรหันมาสนใจปัญหาเกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตรและปัญหาสุขภาพของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ เพราะพบมูลค่าความเสียหายในระดับมาก

3.1.4 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรชดเชยให้กับผู้ได้รับผลกระทบที่อาศัยอยู่ใกล้กับพื้นที่ทำนาเกลือสินเธาว์ มากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ไกลจากพื้นที่ทำนาเกลือสินเธาว์

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการประเมินความเต็มใจยอมรับความเสียหายจากการทำนาเกลือสินเธาว์ในอำเภอบ้านม่วงจังหวัดสกลนครกับพื้นที่ใกล้เคียง

3.2.2 ควรศึกษาแนวทางการกำหนดมาตรฐานในการทำนาเกลือสินเธาว์ของภาคประชาชนและภาครัฐที่มีต่อการประเมินความเต็มใจยอมรับความเสียหายจากการทำนาเกลือสินเธาว์ในอำเภอบ้านม่วงจังหวัดสกลนคร

3.2.3 ควรศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมกันระหว่างภาครัฐและประชาชนที่มีต่อการประเมินความเต็มใจยอมรับความเสียหายจากการทำนาเกลือสินเธาว์ในอำเภอบ้านม่วงจังหวัดสกลนคร

3.2.4 เนื่องจากสมการพยากรณ์ที่ได้จากการศึกษาพยากรณ์มูลค่าความเต็มใจยอมรับค่าชดเชยได้เพียง 54.80 % ดังนั้นผู้สนใจควรที่จะศึกษาปัจจัยอื่นๆเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพยากรณ์มูลค่าความเต็มใจยอมรับความเสียหายจากการทำนาเกลือ

